

KLOC (33) *sb m*

kloc (31), **kłoc** (2); kłoc *BudBib*; kloc : kłoc *HistRzym* (9 : 1).

o jasne.

sg *N* kloc (8). ◇ [*G* kłoca. ◇ *D* kłocowi.] ◇ *A* kloc (8). ◇ *I* kloc(e)m (4). ◇ *L* kłocu (3). ◇ *pl N* kłoce (2). ◇ *G* kłoców (2); -ów (1), -(o)w (1). ◇ *A* kłoce (5). ◇ *I* kłocmi (1).

Sł stp, Cn notuje, Linde XVI – XVIII w.

1. Pień zrąbanego drzewa ociosanego z gałęzi; jego część; *truncus Mymer*¹, *BartBydg, Cn*; *arbor contruncata, caudex (a. codex) (sectus a. truncatus), frustum caudicis in transversum secti, pars caudicis in orbem concisi, contruncatae arboris pars, consectus arboris truncus Cn* (29) : Potym przywiązali ku onemu białému odzieniu wielkie kłoce/ dla których [...] popychaniá/ vpádl na ony^m zchodzie Iezus mily *OpecŻyw* 122v; *Mymer*¹ 20; *BartBydg* 163b; Yáko tedy gdi źrzebcá [...] dobrzy gořpodarze ofiadáyac/ kloc yemu włoczyć przypráwuyac/ aby fie cyágnac y ná łobye ludzi nořić przyłóżył y náuczył. *GliczKsiąż* F6; Tollenon, Wagá álbo żoraw/ to yeřt drzewiány słup á ná niem naprzek długie drzewo ná zad kámieniem álbo kłocmi cięskimi obciężone áby wagę ná dół dawáło *Mqcz* 457b, 270c; *HistRzym* 120v [3 r.], 121 [4 r.], 122 [2 r.]; *Strum* G2v [2 r.]; *Seruetus [pisze] [...]/ iź BOg w drzewie/ drzewem [...] w kłocu fie łtawa kłocem/ ták iź ná fie bierze prawđziwą formam y substantiam tey máteryey/ do ktorey fie przyłóży. ReszPrz* 76.

W porównaniu (o niezgrabnym, brzydkim człowieku) (1): A gdy ták řzpetnego [*Ezopa*] widział/ Stoiać Zenáła zopytał: Co to zá gárniec pekáty/ Krotki/ brzucháty/ gárbáty. A záprawdě by nie dychał/ Kłoczem bych ij rádniey mnimał *BierEz* A4. [*Cf Przen*].

W charakterystycznych połączeniach: kloc ciężki, wielki (2), zaszpunktowany; kloc włoczyć; kłocem obciężony.

Zwrot: »szczepać kloc« (1): á było źimno. Thedy on gořpodarz řzczepał on kloc *HistRzym* 121.

Przen: O nieokrzesanym człowieku (1) : ták że w nich żadna odrobinká včćiwořci żadney nie zořtáła: y dla tego ich iefzczę popędliwe duchy zowie/ grube pnie/ proźne kłoce/ hárdę Olbrzimy/ drápiące kotki *ReszPrz* 66.

a. *O drewnianych wizerunkach bóstw i katolickich figurach świętych, którym odmawia się boskości i świętości (6) :*

W połączeniach szeregowych (3): Powiec mi łkad teřz to maćie? iź ty kije/ defki/ kłoce řlupy/ drwá/ obrázy zowiećie? *KrowObr* 110, 110 [2 r.].

Wyrażenia: »kloc z drzewa, [drzewa]« = truncus ligni PolAnt (1): á (z) ořtátká iego obrzydłóř včźnię/ przed kłocem z drzewá kłęcáć będě. *BudBib Is* 44/19; [*BibRadz Is* 44/19 (*Linde*)].

»niemy kloc« (1): Włtyd mówić: że był/ z rozumem řtworzony Człowiek/ do niemych kłoców nákloniony: Sam żywym będac/ czeřć dawáł mártwému *ZawJeřt* 18.

»kloc ryty« (1): Czemu tych kijow řtrugánych/ kłocow rytych/ defk málowánych/ y řlupow ćiofánych/ włáfnemi przezwiłkámami nie zowiećie *KrowObr* 110.

Szereg: »kłoce i deski« (1): Wiem że teřz ná niektorych mieyřcach Duch řwięty ty kłoce y defki zowie obrázem/ ále fáłřzywym y brzydliwym. *KrowObr* 110. [*Ponadto w połączeniach szeregowych 2 r.*].

b. *Jako narzędzie do wbijania pali, kafar (1)* : Fistuca, Młot/ Kula Kloc álbo Báran/ Táran którym pale á zwłáfczá móftowe w ziemię wbiyayá *Mqcz* 128d.

2. *Bryła jednolitej materii; massa Mqcz (3)* :

kloc czego (2): Massa etiam, Wízelákich rzeczi íztuká/ kloc álbo kulá niemáá. *Mqcz* 210d. *Cf* *Wyrażenie*.

kloc z czego (1): Massa ferri, Kloc álbo kula z żelázá. *Mqcz* 210d.

Wyrażenie: »kloc złota« (1): Palacra, Złota ízibá/ íztuká álbo kloc złotá. *Mqcz* 273a.

3. [*Tulów bez głowy*: A gdy wodzowie ich przybieżá do Namiotu Holofernefowego/ á naydá iáci kloc bez głowy [*truncum*] we krwi íwey vkalány *Leop Iudith* 14/4 (*Linde*).]

4. [*Miara powierzchni gruntu ornego*: Pustych włók 47, których ci gburzy po klocu miescy wykopali. *LustrMalb* 80, 91.

Wyrażenie: »kloc rolej«: Ogrodników jest 3, [...] tylko jeden płaci od kloca rolej gr 10 *LustrMalb* 126, 96, 133.]

5. *n-pers (1)* :

Zestawienie (1): y przet wízytkemy przyízfznyemy, yíz slachetny Pán Sigmunt Sarnowłky doftal włoky wdugu [!] po nyebofczyku Maczyeyu Kloczu *ZapKóścier* 1583/34v.

Synonimy: **1.** *kłoda, kłodzina, pień*; **b.** *baran, kula, młot, taran*; **2.** *kula, sztuka, szyba*.